

VIRGINIA WOOLF

Jacob'in Odası

Çeviren
Nazan Arıbaş Erbil

B Ö L Ü M B İ R

“Böylece, elbette,” diye yazdı Betty Flanders, topuklarını biraz daha kuma gömerek, “gitmekten başka çare kalmamıştı.”

Kaleminin altın ucundan ağır ağır akan açık mavi mürekkep, koyduğu noktayı dağıtıp yaydı. Kalemi, noktanın üzerine sabitlenmiş; bakışları donmuş ve gözlerinde yaşlar birikmişti. Birden bütün koy titredi, deniz feneri sallandı, Bay Connor’ın küçük teknesinin direği tıpkı güneşte eriyen bir mum gibi yana yatmış göründü. Hızla gözlerini kırıştırdı. Kazalar korkunç şeylerdi. Tekrar gözlerini kırıştırdı. Bu kez teknenin direği düzelmiş, dalgalar normale dönmüş, fener dikleşmişti fakat noktanın üstündeki leke iyice yayılmıştı.

Son yazdığını okudu: “...gitmekten başka çare kalmamıştı.”

“Pekâlâ, Jacob oynamak istemiyorsa,” (en büyük oğlu Archer’ın gölgesi mektup kâğıdının üstüne düştü ve kumda mavi göründü. Bayan Flanders birden ürperdi – eh, eylülün üçü

olmuştu bile). Devam etti: “Jacob oynamak istemiyorsa...”; öf, ne korkunç bir leke! Vakit de ilerlemiş olmalıydı.

“Bu yorucu çocuk nerede?” diye sordu. “Etrafta göremiyorum. Koş, bul onu. Derhal buraya gelmesini söyle.” Noktayı boşverip aceleyle yazmaya devam etti: “... Ama neyse ki her şey balık istifi gibi üst üste de olsa yeterince düzenlenmiş görünüyor. Yine de bebek arabasını, pansiyon sahibesinin doğal olarak izin vermeyeceği şekilde dikmek zorunda kaldık...”

Betty Flanders’ın Kaptan Barfoot’a yazdığı mektuplar hep böyleydi: bol sayfalı, gözyaşı lekeleriyle dolu. Scarborough, Cornwall’a yaklaşık 1100 kilometre uzaktaydı. Kaptan Barfoot, Scarborough’daydı. Seabrook ise ölüydü. Gözyaşları bahçesindeki yıldız çiçeklerini kırmızı dalgalar hâline getirdi; serayı âdeta şimşek gibi çakıp aydınlattı; mutfağı parlak bıçaklarla donattı ve papazın karısı Bayan Jarvis’i, kilisede ilahi çalınırken Bayan Flanders küçük oğullarının başları üzerine eğildiğinde şu düşüncelere sevk etti: Evlilik bir kaleydi, dullar tarlalarda başıboş dolaşır taşları ve hasattan artakalan birkaç altın sarısı başağı toplardı; yapayalnız, korunmasız, zavallı varlıklardı. Bayan Flanders iki yıldır duldu.

Archer bağırdı: “Ja-cob! Ja-cob!”

Bayan Flanders zarfın üstüne “Scarborough” yazdı, altına da kalın bir çizgi çekti. Burası onun doğduğu şehirdi; evrenin merkeziydi. Peki ama pul neredeydi? Çantasını karıştırıp aramaya koyuldu, olmayınca çantayı baş aşağı çevirip kucağında aradı. Tüm bunları öylesine hararetle yaptı ki Panama şapkalı Charles Steele fırçası elinde, resmine ara verdi.

Fırça, sinir bozucu bir böceğin duyargaları gibi titredi. Kadın hareketlendi, şimdi de ayağa kalkıyor; baş belası kadın! Tuvale aceleyle mor-siyah bir fırça darbesi vurdu. Çünkü manzaranın

buna ihtiyacı vardı. Çok soluktu; griler eflatunlara karışmış, bir yıldız ve beyaz bir martı öylece havada asılı kalmıştı; her zaman ki gibi çok soluktu. Eleştiriler de çok soluk olduğu yönünde olacaktı. Zaten yaptıklarını kendi çapında sergileyen, tanınmamış bir adamdı; evsahibelerinin çocuklarının gözdesiydi; saatinin kösteğinde bir haç asılıydı; evsahibeleri resimlerini beğenirlerse çok memnun olurdu ki çoğunlukla da beğenirlerdi.

Archer bağırdı: “Ja-cob! Ja-cob!”

Gürültüden sabrı taşsa da Steele çocukları severdi; fırçasını paletindeki küçük, koyu renkli boya kıvrımlarına sinirli sinirli vurdu.

Archer peşinde küreğini sürükleyerek önünden geçerken başını sallayıp, “Kardeşini gördüm... Kardeşini gördüm,” diye seslendi. Archer gözlüklü, yaşlı beyefendiye kaşlarını çatarak baktı.

Steele bir yandan boz renkli boyasını sıkarken, fırçası dişlerinin arasında ve bakışları Betty Flanders’in sırtına dikilmiş hâlde, “Orada, şu kayanın yanında,” diye söylendi.

Archer hemen ardından ağır ağır yürümeye devam ederek, “Ja-cob! Ja-cob!” diye bağırdı.

Bu seste olağanüstü bir hüznün vardı. Bedenden ve tutkularından tümüyle kopuk, dünyaya öylesine salınmış, ıssız, cevapsız kalmış, kayalara çarpıp kırılmış... böyleydi duyulan ses.

Steele kaşlarını çattı, öte yandan siyahın yarattığı etkiden memnun kalmıştı. İşte, diğer her şeyi toparlayan ton *buydu*. “Ah, insan ellisinde de resim yapmayı öğrenebilir! Titian gibi...” diye düşündü. Böylece, doğru tonu bulmuş bir hâlde, kafasını kaldırıp yukarı baktı ve koyun üstünde süzülen bulutu dehşetle fark etti.

Bayan Flanders ayağa kalktı, eliyle vurarak paltosuna yapışan kumları silkeledi, eğilip yerden siyah şemsiyesini aldı.

Bahsi geçen kaya, kumun içinden ilkçağa özgü bir nesneymiş gibi çıkıveren o kopkoyu kahve, hatta siyah kayalardan biriydi. Üstü eğri büğrü deniz salyangozu kabukları ve aralıklarla öbek öbek, kurumuş deniz yosunlarıyla kaplıydı. Ufak bir çocuğun, tepesine çıkabilmesi için bacaklarını epeyce açması ve kahramanca bir işe giriştiğini hissetmesi gerekirdi.

Kayanın tam tepesinde içi su dolu bir çukur vardı, dibi kumluydu, içinde midyeler ve yan tarafta zemine yapışmış bir grup yosun hayvancığı vardı. Bir balık birdenbire ok gibi fırlayıp geçti. Sarı-kahve renkte deniz yosununun saçakları titreşti ve opal kabuklu bir yengeç kumu iterek dışarı çıktı. “Aa, kocaman bir yengeç,” diye mırıldandı Jacob ve cılız bacaklarıyla kumlu yüzeydeki yolculuğuna başladı. Şimdi! Jacob elini hızla suya daldırdı. Yengeç serin ve hafifti. Fakat kum, suyu bulanıklaştırmıştı. Jacob kovası önünde, kumun dibe çökmesini bekledi. Tekrar atılmak üzereydi ki kaskatı bir hâlde, yan yana uzanmış, suratları kıpkırmızı, dev gibi bir adam ve kadın gördü.

Bu dev gibi adam ve kadın (bugün, dükkânların erken kapanma günüydü) başlarının altında mendiller, denizin birkaç adım içine doğru, yan yana, hareketsiz bir hâlde yatıyorlardı. O sırada dalgaların yanından zarafetle süzülen iki üç martı gelip pabuçlarının yanına kondu.

Bandanaların üstünde yatan kocaman, kırmızı suratlar gözlerini dikip Jacob’a baktılar. Jacob da gözlerini dikip onlara baktı. Kovasını dikkatle tutup kasıtlı olarak zıpladı ve başta son derece kayıtsız görünerek hızlı adımlarla yürüdü ancak dalgalar köpürerek üstüne doğru geldikçe gitgide hızını artırıp kavisler çizmeye başladı. Önünden martılar havalandı, süzülerek uçup biraz öteye tekrar kondular. İlerde iriyarı, siyah bir kadın kumun üstünde oturuyordu. Jacob kadına doğru koşmaya başladı.

“Dadı! Dadı!” diye bağırdı. Kelimeler ağzından, güçlkle alıp verdiği her nefeste hıçkırıklarla boğularak çıkıyordu.

O sırada dalgalar kadının etrafını sardı. Kadın bir kayaydı. Üstü de basıldığında çıtırdayan yosunlarla kaplıydı. Jacob kaybolmuştu.

Orada öylece dikildi. Yüz hatları gitgide yatıştı. Tam avazı çıktığı kadar bağırarak üzereydi ki ilerideki kayalığın altında, kararmış dalların ve sapların arasında duran bütün bir kafatası gördü. Belki de bir inek kafatasıydı. Belki içinde dişleri de vardı.

Bir yandan kesik kesik ağlayıp öte yandan dikkati dağılmış bir hâlde koşarak gidip kafatasını yerden aldı.

Bayan Flanders, “İşte orada!” diye bağırıp kayanın etrafından dolandı ve koca sahili birkaç saniyede kat edip yanına geldi. “O elindeki şey ne? At onu yere, Jacob! Hemen at! Korkunç bir şey, eminim. Niye yanımızdan ayrıldın? Seni yaramaz oğlan! Bırak onu! Şimdi ikiniz de yanıma gelin.” Böyle deyip bir eliyle Archer’ı tutup diğer eliyle Jacob’ın kolunu aranarak arkasını döndü. Fakat Jacob hızla eğilerek kafatasından kopan koyun çenesini yerden aldı.

Bayan Flanders şemsiyesini kavramış, çantasını sallayarak bir yandan Archer’ın elini tutmuş bir yandan da zavallı Bay Curnow’un gözünü kaybettiği barut patlamasını çocuklara anlatırken zihninin derinliklerine gömülmüş tuhaf bir huzursuzluğun farkındaydı.

Orada, kumun üzerinde yaşlı koyunun kafatası, çenesi kopmuş bir hâlde duruyordu; sevgililerin fazla uzağında değildi. Temiz, beyaz, rüzgârın süpürüp kumun ovaladığı bu kafatasından daha arınmış bir kemik parçasını tüm Cornwall sahilini arasanız bulamazdınız. Yakında göz yuvalarından deniz bitkisi çıkacaktı. Zamanla tümüyle toza dönüşecek ve güzel bir günde

golfçünün biri topuna vurduğunda havaya tozunu saçacaktı. Hayır, kaldığımız yerde olmaz diye düşündü Bayan Flanders. Küçük çocuklarla bu kadar uzağa gelmek başlı başına büyük bir işti. Bebek arabasına yardım edecek bir erkek yoktu. Üstelik Jacob çok yaramaz, çok inatçıydı.

“At onu canım, hadi,” dedi yola vardıklarında. Ama Jacob eğilip kıvrılarak elinden kurtuldu. Rüzgâr artmıştı. Bayan Flanders başlığının iğnesini çıkardı, dönüp denize baktı ve iğneyi yeniden tutturdu. Rüzgâr hızlanıyordu. Dalgalar âdeta canlı, kırbacın şaklamasını bekleyen huzursuz bir varlık gibiydi; fırtına öncesi dalgalarının tedirginliğini taşıyordu. Balıkçı tekneleri, denize kapaklanacak kadar yan yatıyordu. Soluk, sarı bir ışık mor denizi boydan boya yararcasına çakıp söndü. Deniz fenerinin ışığı yandı. Bayan Flanders, “Acele edin,” dedi. Güneş yüzlerini aydınlattı ve Archer’ın geçerken koparmaya çalıştığı, çalılardan sarkmış sallanan büyük böğürtlenleri yaldızladı.

“Sallanmayın çocuklar, üstünüze giyecek başka bir şeyiniz yok,” dedi Betty, onları peşi sıra sürükleyerek. Gözlerinin önünde korkutucu bir parlaklıkla sergilenen bu yeryüzü manzarasını, alevli günbatımıyla tezat oluşturan sarılı karalı renk geçişlerini, bahçelerdeki seralarda aniden çakıp sönen ışıkları huzursuz duygularla seyretti. Renklerin bu hayret verici galeyanı ve dirimi onu telaşlandırdı, sorumluluk ve tehlike hissi uyandırdı. Archer’ın elini sıkıca kavradı, tepeye doğru yorgun adımlarla yürümeye devam etti.

Archer’a dönüp, “Sana neyi hatırlamanı söylemişim?” diye sordu.

“Bilmiyorum,” dedi Archer.

“Eh, ben de bilmiyorum,” dedi, yalın ve şakacı bir hâlde. Zihnin bu boşalmış hâlleri, tıka basa dolu hâlleri, sağduyusu,

kocakarı masalları, gelişigüzel hâlleri, şaşırtıcı gözüpекlik anları, mizahı ve duygusallığıyla, tüm bu yönleriyle bakıldığında herhangi bir kadının herhangi bir adamdan daha hoş olduğunu kim inkâr edebilirdi? En başta da Betty Flanders'ın...

Elini bahçe kapısına uzattı, kapının mandalını indirirken birden, "Ah, et!" diye bağırdı. Eti unutmuştu.

Rebecca penceredeydi.

Bayan Pearce'ın ön taraftaki odası gece saat onda, masanın ortasındaki gaz lambasının güçlü ışığı sayesinde tüm çıplaklığıyla gözler önündeydi. Keskin ışık bahçeye vuruyor, çimenlikte düz bir ışık hâlinde uzanıyor, bir çocuk kovasıyla mor bir yıldız çiçeğini aydınlatarak çite kadar ulaşıyordu. Bayan Flanders dikişini masanın üstünde bırakmıştı. Masada ayrıca büyük makaralarla beyaz pamuk iplikler, çelik çerçevesi gözlüğü, iğne kutusu, eski bir kartpostalın etrafına dolanmış kahverengi yün ipliği, hasır otları ve Strand dergileri vardı. Yerdeki muşambaya çocukların botlarından kumlar dökülmüştü. Bir çayır örümceği kendini bir köşeden diğer köşeye atıp lambanın karpuzuna çarptı. Rüzgâr pencereye, ışıkla buluştuğunda gümüş rengini alan yağmur damlaları savurdu. Tek bir yaprak cama telaşla, ısrarla çarpıp durdu. Denizde fırtına vardı.

Archer uyuyamamıştı.

Bayan Flanders onun üzerine eğilerek, "Perileri düşün," dedi. "Yuvalarına konmuş güzel, çok güzel kuşları düşün. Şimdi gözlerini kapa ve gagasında bir solucan tutan yaşlı anne kuşu düşün. Şimdi dön arkanı ve yum gözlerini," diye mırıldandı. "Yum gözlerini."

Pansiyon çağılıtlarla ve akan sularla dolu gibiydi, sanki su deposu taşıyor, sular fokurdayıp tiz sesler çıkararak borulardan hızla akıp pencerelerden aşağı boşalıyordu.

“Bunca su sesi nereden geliyor?” diye sordu Archer.

“Yalnızca akıp giden banyo suyu.” dedi Bayan Flanders.

Dışarıdan bir çatırtı duyuldu.

Archer gözlerini açarak, “O gemi batmaz mı?” diye sordu.

“Tabii ki batmaz,” dedi Bayan Flanders. “Kaptan çoktan yat-
tı bile. Sen de kapat gözlerini ve çiçeklerin altında derin uykuya
dalmış perileri düşün.”

“Hiç uyumayacak sandım. Ne fırtına...” diye fısıldadı Bayan
Flanders, yandaki küçük odada bir ispirto lambasının üzerine
eğilen Rebecca’ya. Dışarıda rüzgâr olanca hızıyla esti, ama ispir-
to lambasının ufak alevi sessizce yanmaya devam etti. Köşede
dikine konmuş bir kitap beşiğe gölgesini düşürdü.

“Biberonu güzelce içti mi?” diye fısıldadı Bayan Flanders.
Rebecca başıyla onayladı, beşiğe gidip yorganı düzeltti. Bayan
Flanders da eğilip endişeyle bebeğe baktı. Bebek kaşlarını çat-
mış, uyuyordu. Odanın camı rüzgârla sarsıldı. Rebecca kedi gibi
sessizce süzülerek gidip camı sıkıştırdı.

İki kadın ispirto lambasının üstünden bir süre fısıldaştı.
Rüzgâr hiddetle esip ucuz sürgüleri ani zorlamalarla gıcırdatır-
ken o sükûnetin ve temiz biberonların sonsuz düzenini sürdür-
düler.

Sonra ikisi de beşiğin etrafında dudaklarını büzüp durdu.
Bayan Flanders beşiğe yaklaştı.

Rebecca beşiğe bakarak, “Uyuyor mu?” diye fısıldadı.

Bayan Flanders başıyla onayladı.

“İyi geceler Rebecca,” dedi. Rebecca ona, “Madam” diye hitap
ediyordu, her ne kadar o sonsuz düzenin işbirlikçisi olsalar da...

Bayan Flanders ön odadaki lambayı yanık bırakmıştı.
Gözlüğü ve dikişi oradaydı, bir de Scarborough pullu bir mek-
tup. Perdeleri de kapatmamıştı.

Dışarıya vuran ışık bir parça çimeni aydınlatıyor, çocuğun etrafı altın sarısı bir şeritle çevrili yeşil kovasının ve yanında şiddetle sarsılan yıldız çiçeğinin üstüne düşüyordu. Rüzgâr, sahili boydan boya âdeta yırtıyor, oradan kendini tepelere savuruyor, sonra ani bir şiddetle sığırayarak kendi tepesine çöküyordu. Çukurdaki kasabanın üzerine nasıl da yayılıyordu! Işıklar onun gazabıyla nasıl da kırpışıp titreşiyordu; limandaki ışıklar, yatak odası pencerelerindeki ışıklar, yukarılara doğru! Karanlık dalgaları önüne katıp yuvarlıyor, Atlantik'in üzerinde süratle ilerliyor, gemilerin üstündeki yıldızları sağa sola çekiştiriyordu.

Girişteki oturma odasından bir çıtırtı duyuldu: Bay Pearce lambasını söndürmüştü. Bahçe birden karanlığa gömüldü. Artık siyah bir arazi parçasıydı. Her milimetresi yağmurla ıslanmış, üstündeki her otun boynu bükülmüştü. İnsanın gözkapakları bu yağmurla mihlanır kalırdı. Sırtüstü yatınca kargaşadan başka bir şey görülmezdi: karanlıkta fıfır dönen bulutlar ve sarılı-kükürtlülükler...

Öndeki yatak odasında uyuyan çocuklar battaniyelerini üstlerinden atmış, çarşafın altında yatıyorlardı. Hava sıcak, rutubetli, yapış yapıştı. Archer iyice yayılmış, bir kolunu yastığın üstüne uzatmıştı. Yüzü kızarmıştı. Ağır perde rüzgârla hafifçe kalkınca yatağında dönüp gözlerini araladı. Rüzgâr şifonyerin üstündeki örtüyü havaya kaldırdı, içeri biraz ışık girdi, şifonyerin sivri kenarı ışıkla birlikte görüldü. Işık, dışarıya sarkmış beyaz bir nesneye ulaşıp dek dümdüz yukarı çıktı ve aynada gümüşü bir çizgi belirdi.

Kapının yanındaki diğer yatakta Jacob yatıyordu; tümüyle içi geçmiş bir hâlde, derin uykundaydı. Ayakucunda, içinde büyük sarı dişleri olan koyun çenesi duruyordu. Uyurken tekmeleyerek karyolasının demirine savurmuştu.

Sabahın erken saatlerinde rüzgâr hafifleyince yağmur daha dik ve daha güçlü bir biçimde boşanmaya başladı. Yıldız çiçeği iyice yere yapıştı. Çocuğun kovası yarı yarıya yağmur suyuyla doldu; opal kabuklu yengeç, kovanın dibinde ağır ağır tur attıktan sonra, cılız bacaklarıyla yukarı tırmanmaya çalıştı, düştükçe tekrar tekrar denedi.

B Ö L Ü M İ K İ

“BAYAN Flanders”... “Zavallı Betty Flanders”... “Sevgili Betty”... “Hâlâ çok çekici”... “Tekrar evlenmemesi tuhaf!”... “Şüphesiz ki Kaptan Barfoot var, her çarşamba mutlaka ziyaretine gelir ve karısını da asla getirmez.”

“Ama bu Ellen Barfoot’un hatası,” derdi Scarboroughlu hanımlar. “Kimse için kendini zahmete sokmuyor.”

“Her erkek oğul sahibi olmak ister, bunu biliyoruz.”

“Bazı urlar kesilip atılmalı ama anneminki gibi bir ura yıllar yılı çekersin de yatağına bir fincan çay getirenin bile olmaz.”

(Bayan Barfoot sakattı.)

Hakkında bunlar ve daha pek çok şey söylenen ve söylenecek de olan Elizabeth Flanders genç yaşta dul kalmıştı. Kırkla elli yaş arasında yarı yoldaydı; bu yolda yıllar ve acılar vardı: Kocasını Seabrook’un ölümü, üç erkek evladı, yoksulluk, Scarborough’un kenar mahallesinde bir ev, erkek kardeşi zavallı

Morty'nin kötü talihi ve muhtemel ölümü (Çünkü eğer ölmediyse neredeydi? Başına ne gelmişti?)... Elini gözlerine siper ederek yola bakıp Kaptan Barfoot'u aradı. Evet, işte oradaydı, her zamanki gibi dakikti. Kaptan'ın ona gösterdiği incelikler... tüm bunlar Betty Flanders'ı olgunlaştırıyor, iç dünyasını zenginleştiriyor, yüzünü neşeyle renklendiriyor ve günde belki üç kez kimsenin anlayamayacağı nedenlerle gözlerini yaşartıyordu.

Doğruydu, insanın kocası için gözyaşı dökmesinde bir mahsur yoktu. Mezar taşı sadeydi fakat sağlam bir işçilikle yapılmıştı. Yaz günleri dul kadın oğullarını getirip mezarın önünde durduğunda insanda merhamet duygusu uyandırır. Şapkalar her zamankinden daha yukarı kaldırılır, kadınlar kocalarının kollarına asılırlardı. Seabrook yerin yaklaşık iki metre altındaydı, bunca yıldır ölüydü, üstünde üç ayrı katman vardı, aradaki boşluklar ise kurşunla kaplanmıştı; öyle ki bu katmanlar toprak ve ahşap yerine cam olsaydı hiç şüphesiz aşağıda yatan yüzü görülebilir olacaktı: O bıyıklı, sakallı, biçimli, genç erkek yüzü... Ördük avı için dışarı çıkan ve botlarını değiştirmeyi reddeden adamın yüzü...

Mezartaşında "Bu kentin tüccarı" yazıyordu. Halbuki Betty Flanders onu neden bu şekilde tanıtmayı seçmişti ki? Çünkü çoğu kişinin hâlâ hatırladığı üzere kocası yalnızca üç ay bir ofis camının ardında oturmuş, bundan önce de at terbiyeciliği yapmış, tilki avına çıkmış, birkaç tarla sürmüştü ve bir süre aylıklık yapmıştı. Eh, ama sonuçta çocuklarına örnek olması için ona illa ki bir unvan atfetmesi gerekmişti.

Peki, kocası bir hiç miydi? Bu, cevabı olmayan bir soruydu zira cenaze levazımatçısının gözleri kapatmak gibi bir âdeti olmasaydı da ışık yine de çok geçmeden gözleri terk ederdi. Kocası da başta Betty'nin bir parçasıydı ama artık bir topluluğun par-

çası olmuştu: Çimenlere, eğimli yamaca, o binlerce beyaz mezar taşına, kimi yana yatmış kimi dik duran çürümüş çelenklere, yeşil tenekeden haçlara, dar sarı patikalara, nisan ayında kilise mezarlığının duvarına doğru boyunlarını bükten ve hasta odası gibi kokan leylaklara karışmıştı. Seabrook artık bunların tümüydü ve Bayan Flanders eteğini yukarı çekip tavukları beslerken kilisenin ayine ya da cenazeye çağırın çanını duyduğunda bu artık Seabrook'un, ölünün sesiydi.

Bayan Flanders horozun her defasında omzuna uçup boynunu gagaladığını bildiğinden tavukları beslemeye giderken artık yanına ya bir sopa ya da çocuklarından birini alıyordu.

Yine böyle bir günde Archer, "Bıçağımı istemez misin, anne?" diye sordu.

O sırada duyulan çanla aynı anda konuşan oğlunun sesi, yaşam ve ölümü coşkulu ve ayrılmaz bir biçimde birbirine bağladı.

"Küçük bir çocuk için ne büyük bir bıçak bu!" dedi. Oğlunu sevindirmek için bıçağı aldı. Horoz fırsattan yararlanıp kümesden dışarı fırladı. Bayan Flanders, Archer'a seslenerek mutfak bahçesine açılan kapıyı kapatmasını söyledi. Sonra getirdiği yiyeceği yere koydu, gıdıklama sesleri çıkararak tavukları çağırdı. Onlarla birlikte meyve bahçesini aceleyle turladı. Yolun karşı tarafında, paspasını duvara çarparak silkeleyen Bayan Cranch onu görünce işini yarım bırakıp kapı komşusu Bayan Page'e, Bayan Flanders'ın tavuklarla birlikte bahçede olduğunu söyledi.

Bayan Page, Bayan Cranch ve Bayan Garfit, Bayan Flanders'ı bahçesinde görebiliyorlardı. Çünkü bahçe, bitişikteki Dods Tepesi'nin etrafı çevrilmiş bir bölümüydü. Dods Tepesi bütün köye hâkimdi. Bu tepenin önemini ifade etmede kullanılacak hiçbir kelime abartılı olmazdı. Yeryüzünün ta kendisiydi, gök-

yüzünün karşısına dikilmiş duran dünyaydı. Kaç farklı ışıltının ufku olduğunu en iyi, tüm hayatlarını bu köyde geçirenler bilebilirdi. Onlar yalnızca bir kez, Kırım'da savaşmak için köylerinden ayrılmışlardı. Şurada, bahçesinin kapısına yaslanmış pipo tüttüren yaşlı George Garfit gibi... Güneşin hareketleri de bu tepeyle ölçülürdü, ayaklar altına serdiği manzaraya bakıp günün rengi değerlendirilebilirdi.

Bayan Cranch paspasını son bir kez daha silkeleyerek Bayan Garfit'e, "Küçük John'la birlikte tepeye çıkıyor," dedikten sonra aceleyle içeri girdi. Bayan Flanders, John'un elinden tutarak bahçe kapısını açıp Dods Tepesi'ne doğru yürümeye koyuldu. Archer ve Jacob bazen önlerinden koşuyor, bazen de arkalarında kalıyorlardı. Fakat sonuçta Roma kalesine annelerinden önce varmışlardı. Bayan Flanders geldiğinde, birbirlerine bağırarak koydaki gemilerin hangi gemiler olduklarını söylüyorlardı. Burada muhteşem bir manzara vardı: arkada kıvrım, önde deniz, Scarborough bir uçtan diğer uca tıpkı bir yapboz gibi dümdüz gözler önüne serilmiş... Giderek irileşen Bayan Flanders kaleye oturup etrafına bakındı.

Bu manzaranın her türden değişimine artık aşına olması lazımdı: kışınki görünümüne, ilkbahar, yaz ve sonbahara; fırtınanın denizden nasıl yükseldiğine; bulutlar üzerlerinden geçerken kırdaki çimenlerin ürpermesine ve aydınlanmasına... Villaların yapıldığı kısımdaki kırmızı bölgeyi fark etmiş olmalıydı, arsaları pay eden çaprazlama çizgileri ve güneşte elmas gibi parıldaayan küçük seraları... Veya bu tür detaylar gözünden kaçmışsa da güneybatısında denizin altın sarısı rengine bakarak çakıl taşlarına vuran yansımanın onları altın sikkelere dönüştürdüğünü hayal etmiş olabilirdi. Küçük gezinti tekneleri bu çakıllar üzerinden denize çıkarılmış, iskelenin siyah kolu onları bir araya

toplamaştı. Bütün kent pembe ve altın rengiydi; kubbeli, sisle kaplı, yankılı ve gürültülüydü. Banjolar çalınıyor; geçit töreni, topuklara yapışan katran kokusu yayıyordu; keçiler çektikleri arabaları ansızın kalabalığın arasına sürüyorlardı. Belediyenin çiçek tarhlarını ne kadar güzel düzenlediği konuşuluyordu. Bazen bir hasır şapka uçup sürükleniyor, laleler güneşin altında kavruluyordu. Çok sayıda çizgili pantolon birbiri ardına dizilmişti. Mor başlıklar, hasta iskemlelerindeki yastıklara gömülmüş yumuşak, pembe, huysuz yüzleri çevreliyordu. Beyaz ceketli adamlar üçgen ilan panolarını tekerlekler üzerinde iterek götürüyordu. Kaptan George Boase bir canavar köpekbalığı yakalamıştı. Üçgen ilan panosunun bir tarafında kırmızı, mavi ve sarı harflerle bu haber veriliyor, her satırın sonu üç farklı renkte ünlem işaretiyle bitiyordu.

İşte bu, Akvaryum'a gitmek için bir nedendi. Oradaki solmuş storlar, hidroklorik asidin bayat kokusu, bambu sandalyeler, kül tablalı masalar, dönüp duran balık, altı-yedi çikolata kutusunun ardında örgüsünü ören görevli (kadın çoğu zaman saatlerce balıkla baş başa kalırdı) akılda canavar köpekbalığının bir parçası gibi kalırdı. Oysa balık, su deposuna konmuş boş bir Gladstone bavul gibi gevşek, sarı bir hazneyi andırıyordu. Akvaryum'dan hiç kimse keyif almazdı fakat çıkanların yüzlerindeki o soğuk, donuk ifade yalnızca kuyrukta bekleyerek rıhtıma girebileceklerini fark ettikleri anda silinirdi. Turnikeden geçtikten sonra hepsi ilk birkaç metreyi hızla kateder, ardından kimisi bir tezgâha kimisi de diğerine yanaşır yavaşırlardı.

Fakat sonuçta herkesi oraya çeken şey bandoydu. Aşağı iskeledeki balıkçılar bile oltalarını bandonun sesini duyacakları mesafeden atıyorlardı.

Bando, Fas Köşkü'nde çalışıyordu. Şimdi sıra dokuz numara-

lı şarkıdaydı. Bu bir vals müziğiydi. Soluk tenli kızlar, yaşı dul bayan, aynı pansiyonda kalan üç Yahudi, züppe, binbaşı, at tüccarı, varlıklı beyefendi, hepsinin yüzünde aynı donuk, uyuşmuş ifade vardı; oysa ayaklarının altındaki döşeme tahtasının yarıklarından, yeşil yaz dalgalarının rıhtımın demir kazıklarına sakin, yumuşak vuruşlarını görebiliyorlardı.

Fakat bütün bunların olmadığı bir zaman vardı, diye düşündü korkuluklara yaslanmış duran genç adam. Gözlerini bayanın etekliğine çevir, şu gri etek olur mesela, pembe ipekli çorabın üstündeki. Değişiyor ve bileklerine dökülüyor – doksanlar; sonra genişliyor – yetmişler; şimdi parlak kırmızı ve tel çemberin üstüne gerilip kabarmış – altmışlar; alttan, pamuklu beyaz çorap giymiş ufak tefek siyah bir ayak görünüyor. Hâlâ oturuyor mu orada? Evet, kadın hâlâ iskelede. İpekli kumaş şimdi güllerle bezendi ama artık nedense o kadar net görülüyor. Altımızda iskele de yok. Ağır, tekerlekli araba paralı yolda sarsılarak gidebilir ama artık üstünde duracağı bir iskele yok, deniz de on yedinci yüzyılda ne kadar gri ve çalkantılı! Hadi, müzeye. Top gülleri, ok uçları, Roma devri camları ve bakırı pastan yeşillenmiş bir kerpeten. Rahip Jasper Floyd bunları kırklı yılların başında Dods Tepesi'ndeki eski Roma karargâhını kendi parasıyla kazdırarak bulmuştu; üstünde soluk yazılar olan küçük bilete bakın.

Peki şimdi, Scarborough'da görülecek ne var sırada?

Bayan Flanders, eski Roma karargâhının halka biçimindeki yükseltisine oturmuş Jacob'ın pantolonunu yamıyor; kafasını, yalnızca ipinin ucunu emerken veya bazı haşerat ona doğru uçuşup kulağında vızıldayarak kaçıp gittiğinde kaldırıyordu.

John koşar adım gidip gelip annesinin kucağına “çay” dediği çimenler ve kuru yapraklar atıyordu. Bayan Flanders dalgın bir hâlde bunları düzenleyip çiçekli otları bir araya topluyor, bir

yandan da Archer'ın geçen gece yine neden uyumadığını, kilise saatinin on-on üç dakika ileri olduğunu, Garfit'in arazisini alabilmeyi ne çok istediğini düşünüyordu.

“Bu bir orkide yaprağı, Johnny. Bak, üstünde küçük, kahverengi lekeler var. Gel buraya, canım. Artık eve gitmeliyiz. Archer! Ja-cob!”

Johnny de arkasından ince bir sesle, “Ar-cher! Ja-cob!” diye bağırarak topuğu üzerinde döndü ve ellerindeki otları, yaprakları tohum ekiyormuş gibi sağa sola serpti. Archer ve Jacob da beklenmedik bir anda annelerinin üstüne atlama niyetiyle bir süredir arkasına çömeldikleri tümseğin üstünden zıplayarak geldiler ve hep birlikte ağır ağır eve doğru yürümeye koyuldular.

Az sonra Bayan Flanders elini gözlerine siper ederek, “Bu kim?” diye sordu.

“Yoldaki yaşlı adam mı?” dedi Archer, aşağıya bakarak.

“O yaşlı değil,” dedi Bayan Flanders. “O... hayır... o değil... Kaptan zannettim ama Bay Floyd'muş. Hadi, gelin çocuklar.”

“Öf, baş belası Bay Floyd!” dedi Jacob, bir devedikeninin başını çevirip kopararak. Çünkü Bay Floyd'un onlara Latince dersi vereceğini biliyordu. Gerçekten de üç yıl boyunca boş vakitlerinde, nezaket göstererek onlara ders vermişti. Bayan Flanders'ın çevresinde, böyle bir ricada bulunabileceği başka bir beyefendi yoktu. Büyük oğulları artık boyunu aşıyordu, okula hazırlanmaları gerekiyordu. Bay Floyd onlar için çoğu din adamının yapacağından daha fazlasını yapmış, çaydan sonra evlerine gelmiş veya onları kendi odasında çalıştırmıştı. Zaman ayırabildikçe tabii çünkü bağlı olduğu kilise bölgesi oldukça geniş bir alanı kapsıyordu ve Bay Floyd da tıpkı kendisinden önce aynı görevi yapan babası gibi kilometrelerce uzaktaki kırık arazilerde bulunan kulübelere ziyarete gidiyordu. Üstelik o

da, yaşlı Bay Floyd gibi büyük bir âlimdi. İşte yaşanan şeyi bu denli beklenmedik yapan da buydu. Bayan Flanders böyle bir şeyi aklının ucundan dahi geçirmemişti. Yoksa tahmin etmesi mi gerekirdi? Ama âlim olması bir yana, kendisinden sekiz yaş küçüktü. Annesini, yaşlı Bayan Floyd'u tanırdı. Kadının evine, çaya gitmişti. Zaten ona çaya gittiği günün akşamı, salonda buldu notu. Elinde kâğıtla birlikte Rebecca'ya balığı vermek üzere mutfağa giderken, "Çocuklarla ilgili olmalı," diye düşündü.

"Bay Floyd bunu kendisi getirdi, öyle mi? Galiba peynir, salondaki paketin içinde olacak... ee, salonda..." Kesik kesik konuşmasının nedeni notu okumaya başlamasıydı. Hayır, çocuklarla ilgili değildi.

"Evet, yarınki balık köftelerine yeter tabii... Belki Kaptan Barfoot..." O sırada "sevgi" sözcüğünü gördü. Bahçeye çıkıp okumaya devam etti. Sakinleşmek için sırtını ceviz ağacına dayadı. Göğsü heyecanla inip kalkıyordu. Birden Seabrook bütün canlılığıyla gözünün önüne geldi. Kafasını iki yana salladı, gözyaşlarının arasından sarı gökyüzünde kıvıldanan küçük yapraklara baktı. O anda üç kaz yarı koşar, yarı uçar bir hâlde bahçenin diğer ucuna doğru hızla kaçtılar. Johnny de elindeki sopayı sallayarak peşlerinden koşuyordu.

Bayan Flanders'ın yüzü öfkeyle kızardı.

"Sana kaç kere söyledim!" diye bağırarak Johnny'yi yakaladı, sopasını sertçe çekip aldı.

Johnny annesinin elinden kurtulmaya çalışarak, "Ama kaçmışlardı!" diye bağırdı.

"Sen çok yaramaz bir çocuksun. Sana bir kere değil, bin kere söyledim. Bir daha kazları kovaladığını görmeyeceğim!" Böyle deyip Bay Floyd'un mektubunu avucunun içinde buruşturarak Johnny'nin elinden sıkıca tuttu ve kazları tekrar bahçeye soktu.

Kapıyı bir tel parçasıyla tuttururken içinden acı acı, “Ben evliliği nasıl düşünebilirim!” diye söylendi.

O gece çocuklar yattıktan sonra Bay Floyd’u gözünün önünde canlandırarak erkekte kızıl saçtan hiçbir zaman hoşlanmadığını düşündü. Dikiş kutusunu ittirip kurutma kâğıdına yazılmış mektubu önüne çekti ve Bay Floyd’un mektubunu tekrar okudu. “Sevgi” sözcüğüne geldiğinde göğsü yine inip kalktı ama bu kez o kadar hızlı değildi. Çünkü Johnny’yi kazları kovalarken gördüğünde kimseyle evlenmesinin mümkün olmadığını anlamıştı. Hele ki kendisinden çok daha genç olan Bay Floyd’la... Ama ne kadar hoş bir adamdı, hem de ne büyük bir âlimdi...

“Sevgili Bay Floyd,” diye yazdı. Birden peyniri unuttum mu acaba diye endişelenip kalemını bıraktı. Hayır, Rebecca’ya peynirin salonda olduğunu söylemişti. “Öyle şaşırdım ki...” diye devam etti.

Fakat ertesi sabah erkenden uyanan Bay Floyd’un masanın üstünde bulduğu mektup, “Öyle şaşırdım ki,” ile başlamıyordu. Bu, öylesine anaç, saygı dolu, konudan uzaklaşmış ve kederli bir mektuptu ki Bay Floyd onu yıllarca sakladı. Hatta Andoverlı Bayan Wimbush ile evlendikten ve köyü terk ettikten sonra bile saklamaya devam etti. Sheffield’de bir kilise bölgesi talep etmişti. Kabul edilince Archer, Jacob ve John’u vedalaşmak için yanına çağırırdı. Kendisinden hatıra olarak çalışma odasından ne isterlerse seçip almalarını söyledi. Archer çok iyi bir şey almamış olmak için mektup açacağını istedi. Jacob, Byron’ın tek ciltte toplanmış eserlerini seçti. Henüz uygun bir seçim yapamayacak kadar küçük olan John ise Bay Floyd’un yavru kedisini seçti. Abileri bunu yersiz bulsa da Bay Floyd onu tutup havaya kaldırdı ve “Onun da senin gibi kürkü var,” dedi. Sonra Archer’in gittiği King’s Navy okulu ve Jacob’ın gittiği Rugby okulundan

bahsetti. Ertesi gün kendisine gümüş bir tepsi verildi ve önce Sheffield'e gitti. Burada, amcasını ziyarete gelmiş olan Bayan Wimbush ile tanıştı. Oradan Hackney'e, sonra da Maresfield House'a gitti. Buranın idareciliğine getirildi. Dini Biyografiler adını taşıyan ünlü bir dizinin editörü oldu. Ardından emekliye ayrılarak karısı ve kızıyla Hampstead'e yerleşti. Sık sık Leg of Mutton Gölü'ne gidip ördekleri besler oldu. Bayan Flanders'ın mektubuna gelince... Geçtiğimiz günlerden birinde onu aradı ama bulamadı, karısına da attı mı diye sormak istemedi. Kısa süre önce Piccadilly'de Jacob'a rastladığında onu hemen, üç saniyede tanıdı. Ama Jacob artık hoş bir genç adam olmuştu, onu sokakta durdurmak istemedi.

"İnanamıyorum!" dedi Bayan Flanders, *Scarborough and Harrogate Courier* gazetesinde Rahip Andrew Floyd'un ... vs... vs... Maresfield House'un İdarecisi olarak atandığını okuyunca. "Bu bizim Bay Floyd olmalı."

Masaya hafif bir kasvet çöktü. Jacob reçel yiyor, Rebecca mutfakta postacıyla konuşuyordu. Bir arı, açık pencerenin önünde boynunu bükmüş sarı bir çiçeğin üstünde vızıldıyordu. Kısacası, zavallı Bay Floyd, Maresfield House'un idareciliğine getirilirken burada da herkes hayatına devam ediyordu.

Bayan Flanders ayağa kalktı, şöminenin önündeki paravana gitti ve Topaz'ın kulaklarının arkasını okşadı.

"Zavallı Topaz," dedi (çünkü Bay Floyd'un yavru kedisi artık çok yaşlanmıştı, kulaklarının arkası biraz uyuz olmuştu ve yakında öldürülmesi gerekecekti).

Kedi güneşte gerinirken Bayan Flanders, "Zavallı yaşlı Topaz," dedi. Sonra kediyi nasıl kısırlaştırdığını ve erkekte kızıl saçtan hiç hoşlanmadığını düşünerek gülümsedi. Gülümsemesini sürdürerek mutfağa gitti.

Jacob kirli bir mendille yüzünü sildi. Yukarı, odasına çıktı.

Evde böcek koleksiyonu yapan John'du. Geyik böceği, daha geç ölen bir tür olduğundan getirildiğinin ikinci gününde bile bacakları hâlâ çevik bir biçimde hareket ediyordu. Ama kelebekler ölmüştü. Çürük yumurta kokusunun, bahçeden sürü hâlinde gelen orman azameti kelebeklerinin hakkından gelmesiyle kelebekler, buradan Dods Tepesi'ne ve ötedeki çalılıklara uçuştular, şimdi de karaçalıların ardında kaybolmuşlardı, bir süre sonra telaşla havalanıp kavurucu güneşin altında uçmaya devam ettiler. Benekli bir büyük inci kelebeği, Romalılardan kalma bölgedeki beyaz bir taşın üstünde güneşleniyordu. Vadiden kilise çanının sesi duyuldu. Scarborough'da herkes kızarmış et yiyordu çünkü günlerden pazardı, Jacob'ın evden yaklaşık on üç kilometre uzaktaki yonca tarlasında orman azameti kelebeklerini yakaladığı gündü.

Rebecca ise mutfakta kurukafa güvesini yakalamıştı.

Kelebek kutularından keskin bir kâfur kokusu yayıldı. Bu kokuya deniz yosununun mutlak kokusu karıştı.

Kapıda sarımtırak şeritler asılıydı. Güneş dik bir açıyla bunların üzerine vuruyordu.

Jacob'ın elinde tuttuğu güvenin kanatlarının üzeri koyu sarı renkte böbrek şeklinde beneklerle donanmıştı. Ama alt kanatçığında hilal yoktu. Onu yakaladığı gece bir ağaç devrilmişti. Ormanın derinliklerinden ansızın bir yayılım ateşi duyulmuştu. Geç saatte eve geldiğinde annesi onu hırsız sanmıştı. Oğulları içinde bir tek onun asla anne sözü dinlemediğini düşünmüştü.

Morris bu güve için, "rutubetli ve sazlık yerlerde bulunan son derece yerel bir böcek" demişti. Ama Morris her zaman haklı değildi. Jacob bazen çok ince uçlu bir kalem alıp kenara doğrusunu not alıyordu. O gece ağaç devrilmişti. Oysa rüzgârsız

bir geceydi. Yerde duran fener hâlâ yeşil yaprakları ve kurumuş kayın yapraklarını aydınlatıyordu. Burası kuru bir alandı. Etrafta bir de kurbağa vardı. O sırada bir kırmızı güve gelip ışığın etrafında daireler çizdi, bir an parlayıp söndü, sonra uçarak uzaklaştı. Bir daha da geri gelmedi. Jacob epeyce bir süre onu bekledi. Bahçeden geçip annesini ışığı yanan odada iskambil kâğıdı oynarken gördüğünde saat on ikiyi geçmişti.

Bayan Flanders onu görünce, “Beni çok korkuttun!” diye bağırdı. Başına korkunç bir şey geldiğini sanmıştı. Jacob böylece sabah erkenden kalkması gereken Rebecca’yı da uyandırmış oldu. Orada, sıcak odada bir süre solgun bir yüzle ve karanlığın derinliklerinden geldiği için gözlerini kırıştırarak dikildi.

Hayır, o ucu saçaklı güve olamazdı.

Çim biçme makinesini sürekli yağlamak gerekiyordu. Barnet, Jacob’ın penceresinin altında makineyi çalıştırınca gacırcı gacırcı sesler çıkardı. Çimenlerin üstünde takır tukur ilerlerken gacırcıdamaya devam etti.

Gökyüzü önce bulutlandı. Ardından güneş göz kamaştırarak boy gösterdi. Tıpkı bir göz gibi üzengilerin üstüne yansıdı. Sonra birdenbire fakat son derece nazikçe yatağın, çalar saatin ve açık duran kelebek kutusunun üzerine uzandı. Orman azameti kelebekleri kırlardan sürüler hâlinde geldi, mor yoncaların üstünde zikzaklar çizdi. Büyük inci kelebekleri çalılık çitler boyunca gösteriş yaptı. Mavililer çimenlerin üstünde duran küçük kemiklere konmuşlardı, güneş üzerlerine vuruyordu. Diken kelebekleri ve tavus kelebekleri, bir atmacanın düşürdüğü kanlı bağırsaklarla ziyafet çekiyordu. Jacob evden çok uzakta, bir harabenin dibindeki bir çukurda, tarak otlarının arasında bulmuştu virgül desenlileri. Bir meşe ağacının etrafında gitgide yukarılara doğru daireler çizen bir hanımeli kelebeği görmüş ama bir türlü yaka-

layamamıştı. Tepelerde bir kulübede tek başına yaşayan yaşlı bir kadın ona, her yaz bahçesine gelen mor bir kelebek olduğunu söylemişti. Sabahleyin, erken saatlerde katırtırnaklarının arasında tilki yavrularının oynadığını, şafak vaktinde dışarı baktığında hep iki tane porsuk gördüğünü ve bunların bazen tıpkı dövüşen iki erkek çocuk gibi birbirlerini ittirip yere devirdiklerini söylemişti.

Annesi başını kapıdan içeri uzatarak, “Bu öğlen fazla uzağa gitme, Jacob,” dedi. “Kaptan bize veda etmeye gelecek.” O gün, Paskalya tatilinin son günüydü.

Çarşamba, Kaptan Barfoot’un günüydü. Tertemiz mavi şayak takımını giymiş, lastik uçlu bastonunu almış (çünkü vatanına hizmet ederken bacağını sakatlamış ve sol elinin de iki parmağını kaybetmişti) ve önünde bayrak direği olan evinden saat tam dörtte çıkmıştı.

Saat üçte Bayan Barfoot’u tekerlekli sandalyeyle dolaştıran Bay Dickens uğrayıp kadını evinden aldı.

Bayan Barfoot deniz kıyısındaki meydanda on beş dakika oturduktan sonra, “Götürün beni,” deyip, ardından, “Burası iyi, teşekkür ederim, Bay Dickens,” derdi. Adam ilk emirde güneşli yer bakınır, ikinci sözülle de sandalyesini o gözahıcı parlaklıkta bırakırdı.

Bölgenin eski sakinlerinden olan Bay Dickens’ın Bayan Barfoot’la çok ortak yönü vardı. Kadın, James Coppard’ın kızıydı. West Caddesi ile Broad Caddesi’nin birleştiği yerdeki çeşme, Kraliçe Viktorya’nın yıldönümü kutlamasının yapıldığı dönemde belediye başkanlığı yapan James Coppard’ın hediye-siydi. Belediyenin temizlik arabalarında, dükkân vitrinlerinde, avukat bürolarındaki çinko storlarda Coppard’ın resimleri vardı. Bayan Barfoot, Akvaryum’a hiç gitmemişti (oysa köpek-

balığını yakalayan Kaptan Boase'ı yakından tanırdı); panoları taşıyan adamlar önünden geçerken onları mağrur bir ifadeyle süzdü çünkü piyeroları, Zeno kardeşleri ya da Daisy Budd ve fok gösterisini hiçbir zaman görmeyeceğini biliyordu. Zira meydana tekerlekli sandalyesinde oturan Ellen Barfoot bir mahkûmdu –uygarlık mahkûmu– ve güneşli günlerde belediye binası, kumaşçı dükkânları, yüzme havuzu ve tören binası, yerleri çizgi çizgi gölgelediğinde onun kafesindeki tüm demirler de meydana gölgelenirdi.

Bölgenin eski sakinlerinden Bay Dickens onun biraz gerisinde durur, piposunu tütürürdü. Bayan Barfoot ona sorular sorardı: gelip geçenlerin kim olduğunu, Bay Jones'un dükkânını şimdi kimin işlettiğini, mevsimle ilgili merak ettiklerini, Bayan Dickens'ın hiç şunu veya bunu (artık ne olursa) deneyip denemediğini... Kelimeler dudaklarından bisküvi kırıntıları gibi dökülürdü.

Bayan Barfoot gözlerini kapadı. Bay Dickens biraz öteye gitti. Bir erkeğe özgü duygular henüz onu tümüyle terk etmemişti. Oysa karşısında durup size doğru yürürken görseniz küt burunlu siyah botunu titrek bir hâlde âdeta yalpalayarak diğerinin önüne nasıl attığı, yeleğiyle pantolonunun arasında beliren gölge, kendini birdenbire arabasının dingillerinin dışında bulmuş yaşlı bir at gibi sarsak bir biçimde öne doğru nasıl eğildiği dikkatinizi çekerdi. Fakat piposunun dumanını içine çekip dışarı üflerken gözlerinde erkeklığe özgü duyguların yansımaları okunabilirdi. Şimdi patronu Kaptan Barfoot'un Mount Pleasant'a doğru yol almasını düşünüyordu. Ahırların üstündeki küçük oturma odasında, penceredeki kanarya, dikiş makinesinin başındaki kızlar ve romatizmadan iki büklüm olmuş Bayan Dickens'la kendi evinde, varlığının pek de önemsenmediği o evde, Kaptan

Barfoot'un hizmetinde çalışıyor olmanın düşüncesi ona güç veriyordu. Bayan Barfoot'la deniz kıyısında sohbet ederken Bayan Flanders'a giden Kaptan'a yardımcı olduğunu düşünmek hoşuna gidiyordu. O, bir erkek olarak Bayan Barfoot'un, bir kadının sorumluluğunu üstlenmişti.

Dönüp bakınca kadının Bayan Rogers'la sohbet ettiğini gördü. Tekrar baktığında Bayan Rogers'ın gittiğini görüp tekerlekli sandalyenin başına geri döndü. Bayan Barfoot ona saati sordu. Büyük gümüş saatini çıkarıp zamandan ve diğer her şeyden, kadından daha çok haberdar olmuşçasına saati söyledi. Oysa Bayan Barfoot, Kaptan'ın Bayan Flanders'a gittiğini biliyordu.

Kaptan ise neredeyse varmak üzereydi. Tramvaydan inmiş, güneydoğu yönünde, ufukta toz rengine bürünmüş mavi gökyüzüne doğru yükselen yeşil Dods Tepesi'ni görmüştü. Tepeye doğru çıkmaya başladı. Aksayan ayağına rağmen yürüyüşünde askeri bir hava vardı.

O sırada papaz evinden çıkan Bayan Jarvis onu gördü. Newfoundland cinsi köpeği Nero da kuyruğunu ağır ağır iki yana salladı.

"Aa, Kaptan Barfoot!" diye seslendi.

"İyi günler, Bayan Jarvis," dedi Kaptan.

Böylece bir süre birlikte yürüdükten sonra Bayan Flanders'ın bahçe kapısına gelince Kaptan Barfoot tüvit şapkasını çıkardı ve büyük bir nezaketle eğilerek, "Size iyi günler dilerim, Bayan Jarvis," dedi.

Bayan Jarvis tek başına yürümeye devam etti.

Kırlarda yürüyüşe çıkacaktı. Gece geç saatte yine bahçesinde volta mı atmıştı? Çalışma odasının penceresini yine tıkırdatıp, "Aya bak, aya bak, Herbert!" diye yine bağırması mıydı?

Ve Herbert aya bakmıştı.

Bayan Jarvis mutsuz olduğunda kırlarda yürüyüşe çıkardı. O, fincan tabağı biçimindeki çukura dek yürürdü. Aslında hep daha uzağı gitmek isterdi; yine de her defasında oraya oturur, pelerinin altına gizlediğı küçük kitabı çıkarır, birkaç dize şiiir okur ve etrafına bakınırdı. Aslında çok da mutsuz değildi. Artık kırk beş yaşına geldiğı de düşünülürse belki hiçbir zaman çok mutsuz, çaresizce mutsuz olup, arada bir tehdit ettiğı üzere kocasını terk ederek bu iyi adamın iş hayatını mahvetmeyecekti.

Yine de bir papaz karısının, kırlarda yürüyüşe çıktığında nasıl bir riske girdiğini söylemeye gerek yoktu. Kısa boyu, esmer teni, çakmak çakmak bakan gözleri, sülün tüyüyle süslenmiş şapkısıyla Bayan Jarvis tam da inancını kırlarda yitirecek, evreni Tanrı'sının yerine koyacak türde bir kadındı. Ama ne inancını kaybetti ne de kocasını terk etti. Şiirini hiçbir zaman baştan sona okumadı. Yine de kırlarda yürümeye, karaağaçların ardındaki ayı seyretmeye ve Scarborough'a tepeden bakan çimenlerde otururken duygulanmaya devam etti. Evet, evet, tarlakuşu havada süzöldüğünde, koyunlar öteye doğru birkaç adım atarak otlarken çingiraklarını çınlattıklarında, rüzgâr önce esip sonra dinerken yanağı bir öpücük kondurduğunda; aşağıda, denizdeki gemiler birbirlerine çarpacak gibi olup da görünmez bir el tarafından çekilmişçesine yollarına devam ettiklerinde; havada uzak çarpışmalar olurken hayali atlılar dört nala koşturup kaybolduklarında; ufukta mavi, yeşil, duygusal dalgalanmalar olduğunda; o zaman Bayan Jarvis derin bir iç çekip aklından şunları geçirirdi: "Keşke biri bana onu verebilseydi... Keşke ben birine verebilseydim..." Ama vermek istediğı şeyin ne olduğu hakkında bir fikri yoktu, bunu ona kimin verebileceğini de bilmezdi.

"Bayan Flanders beş dakika önce çıktı, Kaptan," dedi Rebecca. Kaptan Barfoot koltuğı oturup beklemeye koyuldu.

Dirseklerini koltuğun iki yanına dayayıp ellerini kavuşturdu, topal bacağını dümdüz uzatıp lastik uçlu bastonunu yanına dayadı ve orada hiç kıılmadan oturdu. Onda katılığı çağrıştıran bir şeyler vardı. Düşünüyormuydu? Muhtemelen aynı düşünceleri tekrar tekrar evirip çeviriyordu. Ama bunlar “hoş” düşünceler miydi? İlginç düşünceler miydi? O öfkeli bir adamdı, aynı zamanda inatçı ve sadık. Kadınlar onun için şöyle hissederdi: “İşte yasa, işte düzen. O hâlde bu adamı bağrımıza basmalıyız. Geceleri Kaptan Köşkü’nde o duruyor.” Ve ona kupasını ya da başka her ne ise verdikten sonra hayallerinde gemi kazaları ve felaket görüntüleri canlandırıyorlardı. Bu hayallerde tüm yolcular kamaralarından sağa sola devrilerek çıkarlardı. Kaptan ise oradaydı, düğmeleri ilikli denizci paltosunun içindeydi; onun dengi fırtınaydı, yalnızca ona yenilirdi, başka hiçbir şey onu alt edemezdi. Fakat Bayan Jarvis, “Benim bir ruhum var,” diye düşünürdü, Kaptan Barfoot burnunu ansızın büyük kırmızı bir mendille temizlediğinde, “hem buna yol açan şey adamın aptallığı, fırtına onun olduğu kadar benim de fırtınam...” Böylece Kaptan onlara uğradığında, Herbert’in dışarıda olduğunu görüp iki üç saat boyunca neredeyse hiç konuşmadan koltukta otururken Bayan Jarvis aklından bunları geçirirdi. Oysa Betty Flanders hiç böyle şeyler düşünmezdi.

Bayan Flanders konuk odasına aceleyle dalarak, “Ah, Kaptan!” dedi. “Barker’in adamının peşinden koşmak zorunda kaldım... Umarım Rebecca... Umarım Jacob...”

İyice nefes nefese kalmıştı ama öyle altüst olmuş bir hâlde değildi. Gazcıdan aldığı şömine fırçasını yere koyarken havanın çok sıcak olduğunu söyleyip pencereyi biraz daha açtı, bir örtüyü düzeltti ve bir kitabı kaldırdı. Kendinden son derece emin, Kaptan’dan çok hoşlanıyor ve ondan da epeyce gençmiş gibi

bir hâli vardı. Gerçekten de mavi önlüğüyle otuz beşten fazla göstermiyordu. Kaptan ise ellisini çoktan geçmişti.

Betty coşkuyla konuşmayı sürdürürken ellerini masanın üzerinde gezdirdi; Kaptan ise arada bir başını iki yana sallayıp ufak sesler çıkardı. Yirmi yıldan sonra nihayet tam anlamıyla huzurluydu.

“Eh,” dedi sonunda, “Bay Polegate’ten haber aldım.”

Bay Polegate verebileceği en iyi tavsiyenin çocuklardan birini üniversiteye göndermek olduğunu söylemişti.

“Bay Floyd, Cambridge’teydi... hayır, Oxford’da...neyse, ikisinden birinde,” dedi Bayan Flanders.

Böyle deyip camdan dışarı baktı. Küçük pencerelerden gelen ışık, bahçenin lila rengi ve yeşiliyle gözlerine yansdı.

“Archer’ın dersleri çok iyi gidiyor,” dedi. “Kaptan Maxwell’den çok iyi bir karne geldi.”

“Mektubu Jacob’a göstermeniz için bırakıyorum,” dedi Kaptan, beceriksizce tekrar zarfa koymaya çalışarak.

“Jacob her zamanki gibi kelebeklerinin peşinde,” dedi Bayan Flanders, sinirli bir şekilde. Fakat birden aklına başka bir şey geldi. Şaşkınlıkla, “Kriket sezonu bu hafta başlıyor tabii,” dedi.

“Edward Jenkinson istifasını verdi,” dedi Kaptan Barfoot.

Bayan Flanders gözlerini iyice açıp Kaptan’a bakarak haykırdı: “O hâlde Belediye Meclisi için adaylığınızı koyacaksınız?” dedi.

“Eh, o konuya gelince...” diyerek anlatmaya başladı Kaptan, koltuğuna biraz daha gömülerek.

Jacob Flanders 1906 senesinin ekim ayında Cambridge’e gitti.